

Vplyv inaktivovanej ovsenej múky na kvalitu lepku, cesta a sušienok

L. DODOK—E. MÓROVÁ—M. GALLOVÁ-ADÁSZOVÁ

Súhrn. Laboratórnymi i prevádzkovými pokusmi bola jednoznačne potvrdená možnosť použiť ovsenú inaktivovanú múku na výrobu sušienok, predbežne skúmaným 15 % prídavkom tejto múky v zmesi s pšeničnou múkou pečivárenskou slabou a predpokladanými možnosťami i jeho zvýšenia.

Zavedenie týchto surovín do výroby prispieje k obohateniu nutričnej hodnoty výrobkov, zlepši sa ich konzistencia a skladovateľnosť.

Inaktivovaná ovsená múka nachádza použitie i v priemysle trvanlivého pečiva, preto sme sa zaoberali jej praktickým využitím pri výrobe niektorých druhov sušienok. Práca nadväzuje na naše príspevky, uverejnené v predchádzajúcich číslach tohto časopisu.

Výsledky a diskusia

Po uskutočnení pokusov so skladovaním inaktivovanej ovsenej múky, vymletej z ovsených vločiek, sme sa venovali sledovaniu jej vplyvu na prídavok k pšeničnej múke pečivárenskej slabej, ktorá sa používa pri výrobe sušienok. Vychádzali sme zo zmesi týchto múk, pričom sme nahradili 15 % pšeničnej múky ovsenou. Výsledky laboratórnych analytických rozborov kvality lepku a cesta uvádzame v tabuľkách 1—3. Všetky základné rozborov sme robili podľa príslušných ČSN, JAM a firemnej literatúry [1]. Použitím inaktivovanej ovsenej múky v zmesi s pšeničnou pokleslo množstvo mokrého lepku a iba málo sa zmenili jeho vlastnosti.

Sledovaním vlastností zmesi pšeničnej múky s ovsenou inaktivovanou múkou sa pri farinografickom rozbere potvrdili predchádzajúce zistenia, že zmes týchto múk veľmi výrazne zvýšila väznosť (čo sa potvrdilo i pri prevádzkových pokusoch, keď sme museli pridávať neobvyklý prídavok vody k danej zmesi). Pri použití ovsených vločiek nedochádzalo k takému výraznému pohlteniu vody a zmenám konzistencie. Zmeny konzistencie sú evidentné i z ďalších hodnôt, ako TI a Biechyho testu, pri ktorých sa tieto hodnoty zvýšili.

Tabuľka 1. Rozbor lepku

Vlastnosti	Pšeničná múka pečivárenská slabá	Zmes pšeničnej múky pečivárenskej slabej s 15 % ovsenej múky inaktivovanej
Lepok mokrý :		
Hmotnosť [% v s.]	32,8	30,5
Ťažnosť [cm]	stredne ťažný (12)	stredne ťažný (10)
Číslo ťažnosti	3	3
Pružnosť	pružný	pružný
Číslo pružnosti	2	2
Napučiavanie [cm ³]	20,5	18,5
Lepok suchý :		
Hmotnosť [% v s.]	11,2	10,4

Tabuľka 2. Vyhodnotenie farinogramov

Hodnotenie	Pšeničná múka pečivárenská slabá	Zmes pšeničnej múky pečivárenskej slabej s 15 % ovsenej múky inaktivovanej
Vlhkosť [%]	10,9	11,2
Väzbovosť [%] na 15 % vlhkosť	44,5	50,3
DDT [min]	1,5	2,0
Stabilita [min]	4,5	4,0
TI [BJ]	0	20
Biechyho test [BJ]	75	90
Valorimetrická hodnota	62	61

DDT – čas vývinu cesta, TI – tolerančný index, BJ – Brabenderove jednotky.

Tabuľka 3. Vyhodnotenie viskogramov

Vzorka	Výška AM [AJ]	Teplota v maxime [°C]
Pšeničná múka pečivárenská slabá	375	93
Zmes pšeničnej múky pečivárenskej slabej s 15 % ovsenej inaktivovanej múky	310	93

Pri viskografických meraniach sme používali 60 g navážky.

AJ – amylografické jednotky, AM – amylografické maximum.

Pri viskografickom sledovaní vidieť pokles AM zmesi múk oproti pšeničnej múke, tak ako sa to vyskytuje pri amylolyticky aktívnych múkach. V našom prípade možno však tento jav pripísať niektorým zmenám v chemickom zložení po tepelnej úprave ovsenej múky, napr. zvýšením jej obsahu maltózy, čiastočnej deštrukcii bielkovín i škrobu.

Po laboratórnych skúškach náhradou pšeničnej múky v zmesi ovsenou sme

Tabuľka 4. Rozbor sušienok MARÍNA

Hodnotenie	MARÍNA bez prídavku	MARÍNA s prídavkom
Sušina [%]	95,6	96,2
Popol [% v s.]	0,47	0,61
N _c [% v s.]	1,25	1,36
Bielkoviny [% v s.]	7,80	8,52
Éterický extrakt [% v s.]	17,7	18,1
Redukujúce látky [% v s.]	1,8	1,7
Redukujúce látky po inv.	22,0	25,3
Minerálne látky [mg v s.]:		
Na	35,27	52,38
K	109,41	123,30
Fe	1,23	1,73
Ca	20,38	31,06
Mg	33,07	38,67

pristúpili k prevádzkovým pokusom výroby vypichovaných sušienok, pri ktorých boli väčšie predpoklady dosiahnuť priaznivé výsledky, čo sa aj pokusmi potvrdilo. Hodnotenie vypečených sušienok MARÍNA uvádzame v tabuľke 4. Z výsledkov je zrejmé, že sa prídavkom ovsenej múky zvyšuje nutričná hodnota výrobku zvýšením obsahu bielkovín, minerálnych látok, najmä vápnika, draslíka, horčíka a železa.

Pri senzorickom hodnotení sme zistili, že výrobky boli podstatne krehkejšie. Ďalšou výhodou použitia tejto múky je dlhšia skladovateľnosť výrobkov, čo je však obsahom ďalšieho samostatného odborného príspevku v tomto časopise.

Literatúra

1. DODOK, L.—MÓROVÁ, E.—GAJDOŠTINOVÁ, J.—HRONOVÁ, Z.: Výskum a vývoj cereálnych výrobkov s lepšími výživovými a senzorickými vlastnosťami. Záverečná správa. Bratislava, ČHTF SVŠT 1980.

Влияние инактивированной овсяной муки на качество клейковины, теста и печенья

Резюме

Путем лабораторных и производственных опытов была однозначно доказана возможность использовать инактивированную овсяную муку для производства печенья, предварительно добавкой исследуемых 15-ти процентов этой муки в смеси с пшеничной хлебопекарной слабой мукой, при предположении возможности ее увеличения.

Внедрение этого сырья в производство будет способствовать обогащению питательности изделий, улучшению их консистенции и хранения.

The influence of inactivated oat flour on gluten, dough and crackers quality

Summary

The laboratory and practical experiments confirmed unambiguously the possibility of utilizing the inactivated oat flour in the production of crackers, investigated preliminary with a 15 % addition of this flavour in mixture with baking weak wheat flour. A possible increase of this amount is expected.

The introduction of these raw materials into production will enrich the nutritive value of products, improve their consistency and storage life time.

Ing. Ladislav Dodok, CSc., Ing. Eva Mórová, Ing. Margita Gallová-Adászová, Chemickotechnologická fakulta SVŠT, Jánska 1, 812 37 Bratislava.